

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ
สถานีพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑
รอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๖๖ - ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๗
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ชื่อ-นามสกุล นางสาวจาวรรรณี เตรียมวิจารณ์กุล ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
กลุ่ม/ฝ่าย สถานีพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑
หัวข้อการพัฒนา Idd e-Training หลักสูตร “การจำแนกประเภทที่ดินและการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน
เกิน ๓๕% รุ่นที่ ๑/๒๕๖๗”
สถานที่ บ้านพักส่วนตัว (เนื่องจากลาพักพื้นหลังผ่าตัด) วันที่ ๗ กุมภาพันธ์- ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗
หน่วยงานที่จัดอบรม กองการเจ้าหน้าที่ สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน
วิทยากร/ผู้ให้ความรู้
นายสมโสภิต ดำเนินงาม ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่
นายสรารุช อัครพิณ นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ
ว่าที่ ร.ต.อัครศิต นโรปกรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มสำรวจและผลิตแผนที่และภาพถ่ายที่ ๓

สรุปสาระสำคัญของเนื้อหา
ที่มาและความสำคัญ

การจำแนกประเภทที่ดิน การตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี และการตรวจสอบ
พื้นที่ความลาดชัน ๓๕% และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ เป็นภารกิจที่สำคัญที่กรม
พัฒนาที่ดินต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมาย ในการจัดการทรัพยากรที่ดิน และ
ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน
คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด นโยบาย ระเบียบ
คำสั่ง ข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติงาน ฯลฯ

โดยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับทั้งที่เป็น ข้าราชการ และพนักงานราชการ
ของกรมพัฒนาที่ดินจำเป็นต้องเรียนรู้ มีความเข้าใจในเรื่องการจำแนกประเภทที่ดิน การตรวจสอบแนวเขตป่า
ไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี และการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕% และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่
มาตราส่วน ๑: ๕๐,๐๐๐ เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถถ่ายทอด
ความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน สำหรับหลักสูตร การจำแนกประเภทที่ดิน และการตรวจสอบพื้นที่
ความลาดชัน ๓๕%

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับการจำแนกประเภทที่ดิน การตรวจสอบ
แนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี และการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕ % และพื้นที่เขา ภูเขา โดย
ใช้แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐๐๐๐
๒. ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถ
นำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

สรุปบทเรียน

เรื่องที่ ๑ การจำแนกประเภทที่ดิน

บรรยายโดย นายสมโสมด์ ดำเนินงาม ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่
บทที่ ๑ ความเป็นมาของการจำแนกประเภทที่ดิน

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ สืบเนื่องจากการที่ราษฎรได้บุกกรุกเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเป็นจำนวนมาก
าพณา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ปรารภ และ บัญชาว่าต้องการจะรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้เป็นป่าไม้ของชาติ
ร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ประเทศไทย

การดำเนินการโดยกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๗
ให้อธิบดีมีหน้าที่สำรวจ จำแนก และทำสำมะโนที่ดิน เพื่อให้ทราบถึงความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ และ
ความเหมาะสมแก่การทำประโยชน์ เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชน

การจำแนกประเภทที่ดินเป็นการแบ่งพื้นที่ป่าไม้ ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- ๑. พื้นที่รักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร
- ๒. พื้นที่ที่กั้นออกเพื่อเป็นที่จัดสรรเพื่อการเกษตรกรรมหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น

การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๙ สำรวจป่าไม้ทั้งป่า และบรรจุโครงการ
จำแนกประเภทที่ดินไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ วัตถุประสงค์เพื่อรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้เป็น
สมบัติของชาติให้ได้ร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ประเทศไทย

พื้นที่ดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙ เนื้อที่ประมาณ ๒๐๖ ล้านไร่

- ๑. เป็นพื้นที่ป่าไม้ เนื้อที่ประมาณ ๑๗๔ ล้านไร่
- ๒. ที่จัดสรร เนื้อที่ประมาณ ๓๒ ล้านไร่

เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ได้มีการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดิน โดยมี ดร.บรรเจิด พลากร ดำรง
ตำแหน่งอธิบดีคนแรก เดิมสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ โอนงานจำแนกประเภทที่ดินมาดำเนินการที่
กรมพัฒนาที่ดิน ในปี พ.ศ.๒๕๑๖ คณะปฏิวัติได้มีคำสั่งยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และปรับปรุงแบ่งส่วน
ราชการใหม่ ให้กรมพัฒนาที่ดิน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - พ.ศ. ๒๕๓๐ ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ
วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๕ (โครงการปรับปรุงการจำแนกประเภทที่ดิน) โดยมีหลักสำคัญคือ ให้สำรวจจำแนก
ประเภทที่ดินในพื้นที่ ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื้อที่
ประมาณ ๓๐ ล้านไร่

หลักเกณฑ์การพิจารณาการจำแนกประเภทที่ดินของคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน

พื้นที่ซึ่งจะต้องรักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร	พื้นที่ป่าไม้ถาวรซึ่งสมควรจำแนกออกเป็นที่ทำกิน และใช้ประโยชน์อื่นๆ
๑. มีสภาพเป็นป่าไม้ ๒. ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ชั้น ๑,๒ หรือ ชั้น ๓ ที่ ความลึกของดินน้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร ๓. หน่วยงานหรือโครงการกรมป่าไม้ ๔. ดินไม่สามารถใช้ในทางเกษตรกรรมได้ ๕. เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่ซึ่งมีความลาดชันเกิน ๓๕% ๖. ป่าชายทะเล, ป่าชายเลน, ป่าที่เกาะ ๗. ป่าที่เป็นเกาะและไม่มีเอกสารสิทธิ์ ๘. ป่าชายเลน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐	๑. เหมาะแก่การเกษตร ซึ่งถือครองและทำประโยชน์แล้ว ๒. ที่สาธารณประโยชน์ ๓. ที่ของหน่วยราชการ ๔. เขตห้ามล่าสัตว์ ที่ราษฎรมี น.ส. ๓ ถือครองอยู่แล้ว ๕. มีสภาพป่า เนื้อที่ไม่เกิน ๕๐๐ ไร่ ให้จำแนกออกเป็นป่า ชุมชน เว้นแต่ กรณีที่มีพื้นที่ติดต่อกับป่าสงวนแห่งชาติ, อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรืออยู่ในเขต พื้นที่ป่าโครงการฯ ที่ให้สัมปทานป่าไม้

ผลการดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๓๐

๑. เก็บเป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวรเนื้อที่ประมาณ ๑๐.๖๕ ล้านไร่ (มอบกรมป่าไม้รับไปดำเนินการ)
๒. อยู่ในเขตป่าสงวนฯ และอุทยานฯ เนื้อที่ประมาณ ๗.๖๔ ล้านไร่
๓. จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรเพื่อเป็นที่ทำกินของราษฎรหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น เนื้อที่ประมาณ ๑๑.๗ ล้านไร่

ประเทศไทยมีป่าไม้ถาวร ๖๘ จังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๑๖๔.๔๘ ล้านไร่ ซ้อนทับกับเขตสงวนประมาณ ๑๔๗.๕๓ ล้านไร่ กรมมีมติให้เก็บรักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร (มอบกรมป่าไม้) ประมาณ ๑๐.๖๕ ล้านไร่ พื้นที่ที่ยังไม่มีการสำรวจจำแนกฯ ประมาณ ๖:๓ ล้านไร่ (๖๖ จังหวัด)

จังหวัดที่ไม่มีป่าไม้ถาวรมีทั้งหมด ๙ จังหวัด ได้แก่

๑. กรุงเทพมหานคร
๒. นนทบุรี
๓. ปทุมธานี
๔. สมุทรปราการ
๕. สมุทรสงคราม
๖. นครปฐม
๗. พระนครศรีอยุธยา
๘. อ่างทอง
๙. สิงห์บุรี

กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ พบว่าปัจจุบันยังมีพื้นที่ป่าไม้ถาวร นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ารวมเนื้อที่ประมาณ ๖.๓ ล้านไร่ ๖๖ จังหวัด โดยเบื้องต้นพบว่าเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๗๕ ไม่มีสภาพเป็นป่าไม้แล้ว ส่วนเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๒๕ ยังคงมีสภาพเป็นป่าไม้

คณะอนุกรรมการนโยบาย แนวทาง และมาตรการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ได้มีการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ โดยมีพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการสำรวจข้อมูลที่ดินพื้นที่ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเนื้อที่ประมาณ ๖.๓ ล้านไร่

บทที่ ๒ อำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินในการจำแนกประเภทที่ดิน

พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙ (๑)

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานกรรมการ
๒. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
๓. หัวหน้าส่วนราชการ ๑๗ หน่วยงาน	เป็นกรรมการ
๔. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน ๕ คน	เป็นกรรมการ
๕. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	เป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน "กำหนดการจำแนกประเภทที่ดิน และเสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ"

บทที่ ๓ คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ "พื้นที่ที่กำหนดเขตป่าคร่าวๆ เพื่อที่ทางราชการจะได้ดำเนินการสำรวจและจำแนกต่อไป..."

ป่าไม้ถาวร พื้นที่ป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ และป่าที่จะเปิดจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม ที่นำมาทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ตามขั้นตอนการจำแนกประเภทที่ดิน พื้นที่ใดสมควรสงวนเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่แน่นอน ให้ยกเลิกเขตป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ และให้ถือเขตพื้นที่ป่าไม้ ตามที่คณะกรรมการจำแนกประเภทที่ดินได้จำแนกไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวร

ป่าชุมชนตามมติคณะรัฐมนตรี

พื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อเป็นป่าชุมชน (มีลักษณะเป็นป่า มีขนาดไม่เกิน ๕๐๐ ไร่ และไม่อยู่ติดเขตป่าสงวนแห่งชาติ) โดยที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติมอบหมายให้กรมที่ดินนำพื้นที่ดังกล่าว ไปออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

บทที่ ๔ มติคณะรัฐมนตรี และความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ถาวร

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เป็นการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินอย่างละเอียด มีการกำหนดเป็นพื้นที่ป่าไม้ ๑,๓๐๐ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๑๗๔ ล้านไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้เรียกว่า "ป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔" และป่าที่สมควรจัดสรรเพื่อการเกษตรกรรมหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น เนื้อที่ประมาณ ๓๒ ล้านไร่ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบเพื่อทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินและคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๕ มติคณะรัฐมนตรีให้สำรวจจำแนกพื้นที่ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื้อที่ประมาณ ๓๐ ล้านไร่

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๕ แก้ไขเพิ่มเติม ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๗ พื้นที่ที่ได้จากการจำแนกประเภทที่ดินให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ(คจช.)

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๓๑ เรื่อง การขีดเขตป่าไม้ลงในระวางรูปถ่ายทางอากาศ การขีดแนวเขตป่าไม้ถาวรให้กรมที่ดินเป็นผู้ดำเนินการ กรมพัฒนาที่ดินตรวจสอบแล้วลงนามรับรอง

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ และทบพวนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๖ คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ทบพวนเนื้อหามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ จากเดิม อนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาที่ดินเกี่ยวกับการจำแนกพื้นที่ที่กันออกจากการกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแล้วเป็นเขตที่เพิกถอนให้เป็นพื้นที่ ที่ได้จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย แก้ไขเป็น

๑. อนุมัติให้จำแนกพื้นที่ที่ราษฎร ๓ ตำบล ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เนื้อที่ประมาณ ๕๓,๗๒๖ ไร่ ออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อให้ราษฎรทำกินหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น

๒. กรณีการจำแนกพื้นที่ที่กันออกจากการกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแล้ว หรือเขตที่เพิกถอนให้เป็นพื้นที่ที่ได้จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร โดยใช้เป็นหลักการทั่วประเทศ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๐ เนื่องจากราษฎรมีที่ทำกินอยู่ในเขตป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้เสนอมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ในส่วนของป่าไม้ถาวร เมื่อราษฎรร้องเรียนให้เพิกถอนเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีให้คณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบพื้นที่ เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาผลการตรวจสอบแล้วให้นำเสนอคณะกรรมการพัฒนาที่ดินเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์การจำแนกประเภทที่ดิน

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขเสรีจที่ ๗๗๕/๒๕๖๑ เรื่อง การเป็นป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ สรุปได้ว่า พื้นที่ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ กำหนดไว้เป็นป่าไม้ของชาติ เป็นเพียงการกำหนดเขตป่าคร่าวๆ เพื่อที่ทางราชการจะได้ดำเนินการสำรวจและจำแนกต่อไปว่าพื้นที่บริเวณใดให้เป็นป่าไม้ถาวรหรือพื้นที่ใดไม่เหมาะสมกำหนดให้เป็นป่าไม้ถาวรต่อไปเท่านั้น มิใช่เป็นการกำหนดพื้นที่ป่าทั้งหมดเป็นป่าไม้ถาวร

เรื่องที่ ๒ การตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี (เฉพาะราย)

บรรยายโดย นายสรราช อัครพันธ์ นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

บทที่ ๑ อำนาจหน้าที่ของ สสผ. ในการตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวร

จากกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๕๗ ให้สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ มีอำนาจหน้าที่วิเคราะห์และตรวจสอบที่ดินในเขตป่าไม้ถาวร เขตเขาภูเขาและพื้นที่ที่มีความลาดชันเกินร้อยละสามสิบห้า รวมทั้งปรับปรุงแผนที่จำแนกที่ดินโดยใช้แผนที่ภาพถ่ายเป็นฐาน ประกอบกับคำสั่งกรมพัฒนาที่ดิน ให้ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่มีอำนาจลงนามในหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบและรับรองแนวเขตป่าไม้ถาวรและหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบและรับรองที่เขาภูเขา และพื้นที่ความลาดชัน ๓๕ เปอร์เซ็นต์

สำหรับการตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรนั้น นอกจาก สสผ.แล้ว กรมยังให้อำนาจหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑-๑๒ ลงนามในหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบและรับรองผลการตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรในระวางแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ หากพื้นที่ที่จะตรวจสอบเกินความสามารถของ สผข. ให้ สสผ.เป็นผู้ดำเนินการ

กลุ่มจำแนกประเภทที่ดินเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการถ่ายถอด จัดทำ รวบรวม และจัดเก็บข้อมูลการจำแนกประเภทที่ดิน ซึ่งแนวเขตป่าไม้ถาวรเป็นผลมาจากการจำแนกประเภทที่ดิน ดังนั้นกลุ่มจำแนกประเภทที่ดินจึงมีหน้าที่ตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรให้กับหน่วยงานราชการ เอกชน และราษฎร ตามที่ร้องขอ

ในการตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวร ส่วนใหญ่จะเป็นสำนักงานที่ดินที่ราษฎรยื่นขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นการดำเนินการตามกฎหมายฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกความตามในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งต้องใช้ผลการตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรประกอบในการพิจารณา

นอกจากการขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ของสำนักงานที่ดินแล้วยังมีบางหน่วยงานที่ต้องการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ถาวรจะต้องมีการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ถาวรก่อน โดยขออนุญาตกับกรมป่าไม้ จึงต้องมีการตรวจสอบก่อนว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตป่าไม้ถาวรหรือไม่

บทที่ ๒ เอกสารหลักฐานที่ต้องส่งให้กรมพัฒนาที่ดินใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวร

๑. กรณีหมายเลขตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบบนสำเนาแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐

๑.๑ ต้องเป็นแผนที่ลำดับชุด L๗๐๑๗ พร้อมระบุลำดับชุดและเลขระวางของแผนที่

๑.๒ มีคำพิกักริตทางเหนือและทางตะวันออกชัดเจนทั้ง ๒ แขน

๑.๓ รูปแปลงที่หมายมาในแผนที่ฯ ต้องเป็นวงรอบปิด (Polygon) รูปแปลงต้องหมายมาอย่างชัดเจน

๑.๔ การรับรองสำเนา เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารแล้วให้เซ็นรับรองสำเนา

๑.๕ เส้นกริดที่ปรากฏอยู่บนแผนที่ต้องมีเพียงชุดเดียวคือเส้นกริดของแผนที่ภูมิประเทศเท่านั้น

หากต้องการความถูกต้องและแม่นยำในตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบ ให้ส่งเอกสารหลักฐาน ดังนี้

๒. แบบคำนวณเนื้อที่ ร.ว. ๒๕ จ

๒.๑ ค่าพิกัดฉาก UTM พื้นหลักฐานอ้างอิง Datum Indian ๑๙๗๕

๒.๒ การรับรองสำเนา เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารแล้วให้เซ็นรับรองสำเนา

๒.๓ ค่าพิกัดต้องไม่เป็นค่าพิกัดศูนย์ลอย

๓. สำเนารูปแผนที่กระดาษบาง (ร.ว.๙)

๓.๑ ระบุค่าพิกัดฉาก UTM พื้นหลักฐานอ้างอิง Indian ๑๙๗๕ ให้ครอบคลุมแปลงที่ดินจำนวน ๔ จุด หรืออย่างน้อย ๒ จุด ในมุมทแยง (มุมขวาบน-มุมซ้ายล่าง หรือ มุมซ้ายบน - มุมขวาล่าง) และตัวเลขมีความชัดเจน

๓.๒ ต้องมีจุดตัดของค่าพิกัด (+) อย่างน้อย ๔ มุม

๓.๓ การรับรองสำเนา เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารแล้วให้เซ็นรับรองสำเนา

๔. ค่าพิกัดรอบแปลง พร้อมแผนที่ประกอบ

๔.๑ ค่าพิกัดต้องเป็นพิกัดฉาก UTM บนพื้นหลักฐานอ้างอิง (Datum) Indian ๑๙๗๕ พร้อมระบุพื้นหลักฐานอ้างอิง

๔.๒ กรณีที่ส่งค่าพิกัดพร้อมหมายตำแหน่งในแผนที่ข้อมูลค่าพิกัดต้องมีความถูกต้องและสอดคล้องกับตำแหน่งที่หมายมา

๔.๓ การรับรองสำเนา เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารแล้ว ให้เซ็นรับรองสำเนา

หมายเหตุ

๑. หากส่งเอกสารตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบหลายฉบับเมื่อขึ้นรูปแปลงแล้วต้องมีความสอดคล้องตรงกันทั้งหมด จึงจะรายงานผลการตรวจสอบได้

๒. ตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบหมายมาบนแผนที่ภูมิประเทศลำดับชุด L๗๐๑๘ ไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบให้ได้

๓. ค่าพิกัดระบบภูมิศาสตร์ LAT, LONG และค่าพิกัดที่เป็นพิกัดฉาก UTM บนพื้นหลักฐานอ้างอิง WGS ๑๙๘๔ ไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบให้ได้

บทที่ ๓ การรายงานผลการตรวจสอบ

เอกสารที่แจ้งผลการตรวจสอบประกอบด้วย

๑. แผนที่ตรวจสอบการจำแนกประเภทที่ดิน ในแผนที่จะประกอบไปด้วย รูปแปลงที่ขอให้ตรวจสอบและแผนที่แสดงการจำแนกประเภทที่ดิน ในบริเวณแปลงที่ขอให้ตรวจสอบพร้อมเครื่องหมายแผนที่ ซึ่งแผนที่ตรวจสอบการจำแนกประเภทที่ดิน จะมี ๒ มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ๑:๕๐,๐๐๐ และ มาตรฐาน ๑:๔,๐๐๐

๒. หนังสือรายงานผลการตรวจสอบ กรณีเป็นหน่วยงานภายใน เช่น สพข. สพต จะเป็นบันทึกข้อความ หากเป็นหน่วยงานภายนอก เช่น กรมที่ดินจะเป็นหนังสือครุฑ

สสผ.ดำเนินการตรวจสอบตำแหน่งที่ร้องขอ ตามเอกสารหลักฐาน ๔ ประเภท ได้แก่

(๑) ตำแหน่งที่หมายมาในแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ที่แนบมา

(๒) ตำแหน่งจากข้อมูลค่าพิกัดที่ระบุครอบคลุมแปลงที่ดิน ในสำเนารูปแผนที่กระดาษบาง (ร. ว. ๑/ร. ว. ๑จ. ที่แนบมา

(๓) ตำแหน่งจากข้อมูลค่าพิกัดที่แจ้งไว้ในสำเนาแบบ คำนวณเนื้อที่ (ร. ว.๒๕จ.) ตำแหน่งจากข้อมูลค่าพิกัดที่แนบมา

(๔) ตำแหน่งที่หมายมาในสำเนาแผนที่.....ที่แนบมา

ตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบ มี ๒ ประเภท

(๑) ถ้าเป็นตำแหน่งที่หมายมาใช้คำว่า "ตำแหน่งที่หมายมา"

(๒) หากเป็นค่าพิกัต ใช้คำว่า "ข้อมูลค่าพิกัตที่ส่งมา" แล้วรายงานผลว่าแปลงที่ขอตรวจสอบ อยู่ในพื้นที่ประเภทใด โดยแบ่งเป็น ๒ พื้นที่หลัก คือ

๑. แปลงที่ขอตรวจสอบ อยู่ในพื้นที่ประเภทเดียว ได้แก่ อยู่ในพื้นที่ป่า หรืออยู่ในพื้นที่ที่ไม่ใช่ป่าไม้

สสผ. ได้ตรวจสอบตำแหน่งที่หมายมาในแผนที่ภูมิประเทศ มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ที่แนบมา โดยตรวจกับแผนที่จำแนกประเภทที่ดิน มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ถ้าตำแหน่งที่ดินที่หมายมานั้นถูกต้อง ปรากฏว่า ตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบอยู่ในเขตป่าไม้ถาวร ชื่อ "ป่าเขาต่อ" ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๗ และนำไปปรับใช้ได้ถ้าพื้นที่อยู่ในป่าไม้ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ พื้นที่ที่กั้นออกจากป่าไม้ถาวร/พื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร/จัดสรรเพื่อการเกษตรกรรมหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น/ หรือที่นอกเขตป่าไม้ถาวร ซึ่งยังไม่เคยมีการสำรวจจำแนก ประเภทที่ดิน เป็นต้น

๒. แปลงที่ขอตรวจสอบ อยู่ในหลายพื้นที่ ตัวอย่าง เช่น สสผ. ได้ตรวจสอบตำแหน่งที่หมายมาในแผนที่ภูมิประเทศ มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ที่แนบมาโดยตรวจกับแผนที่จำแนกประเภทที่ดินมาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ถ้าตำแหน่งที่ดินที่หมายมานั้นถูกต้อง ปรากฏว่า ตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบ

เรื่องที่ ๓ การตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕% และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่มาตรฐาน ๑:๕๐,๐๐๐ บรรยายโดย ว่าที่ ร.ต.อัครศิต นโรปกรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มสำรวจและผลิตแผนที่และภาพถ่ายที่ ๓ บทที่ ๑ ที่มาของที่เขา และที่ภูเขา ปริมาตรรอบภูเขาหรือเขา ๔๐ เมตร

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๘ เห็นชอบด้วย กับนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ตามที่คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่เขา ภูเขา ที่มีการหวงห้ามตามประกาศกระทรวงมหาดไทยไว้ ในเรื่องการกำหนดพื้นที่ที่มีความลาดชันโดยเฉลี่ย ๓๕ เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยไม่อนุญาตให้มีการออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามประมวลกฎหมายที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการชะล้างหน้าดินสูง ไม่เหมาะสมแก่การเกษตร สมควรเป็นพื้นที่ป่าไม้ และไม่อนุญาตให้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิ

ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗)ฯ ข้อ ๑๕ กำหนดที่ดินที่ต้องห้ามมิให้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไว้ ซึ่งรวมถึงที่เขา ที่ภูเขา และพื้นที่ที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามตามมาตรา ๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ไม่รวมถึงที่ดินซึ่งผู้ครอบครอง มีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดิน ปัจจุบันที่เขา ที่ภูเขา ปริมาตรรอบที่เขา หรือภูเขา ๔๐ เมตร จึงเป็นพื้นที่ที่ต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินด้วย

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนากรรมที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ป) หรือ ป.ป.ช. ในปัจจุบันที่ได้พิจารณาร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีมติให้กำหนดคำนิยามของคำว่า ที่เขา ที่ภูเขา ดังนี้

"ที่เขา หมายถึง ส่วนของพื้นที่ที่สูงจากบริเวณรอบๆ (Surrounding) น้อยกว่า ๖๐๐ เมตร

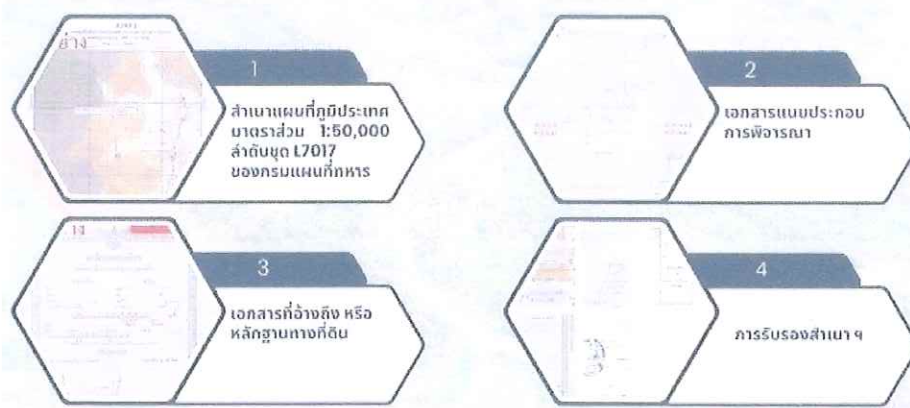
ที่ภูเขา หมายถึง ส่วนของพื้นที่ที่สูงจากบริเวณรอบๆ (Surrounding) ตั้งแต่ ๖๐๐ เมตรขึ้นไป"

โดยมีข้อเสนอแนะ ให้กรมพัฒนาที่ดิน นำเอาคำนิยาม ความหมาย และหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปกำหนดที่เขา ที่ภูเขา ลงในแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร มาตรฐาน ๑:๕๐,๐๐๐

ส่วนการตรวจสอบสภาพพื้นที่จริง เห็นควรมีคณะกรรมการขึ้นพิจารณาตรวจสอบ ประกอบขอบเขตที่ปรากฏในแผนที่ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินกำหนดไว้

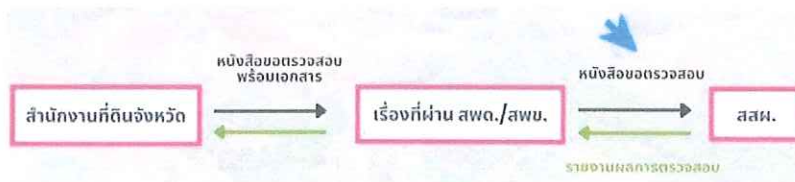
บทที่ ๒ หลักฐานที่ต้องส่งให้กรมพัฒนาที่ดินใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบ

หลักฐานที่ต้องส่งให้กรมพัฒนาที่ดินใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕ เปอร์เซ็นต์

บทที่ ๓ การตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕% และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่ มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐

๑. สำนักงานที่ดินจังหวัดส่งเรื่องผ่านสถานีพัฒนาที่ดินหรือสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต

๒. หน่วยงานอื่นๆ เช่น สำนักงาน ป.ป.ช., DSI/ศาล ฯลฯ ส่งเรื่องถึงกรมพัฒนาที่ดิน

บทที่ ๔ การรายงานผลการตรวจสอบ

๑. การคืนเรื่อง
๒. การแจ้งผลการตรวจสอบ

การรายงานผลการตรวจสอบ แบ่งออกเป็น ๒ กรณี

๑. การคืนเรื่อง จะแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ เอกสารประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง แบ่งเป็น ๓ กรณีย่อย ดังนี้

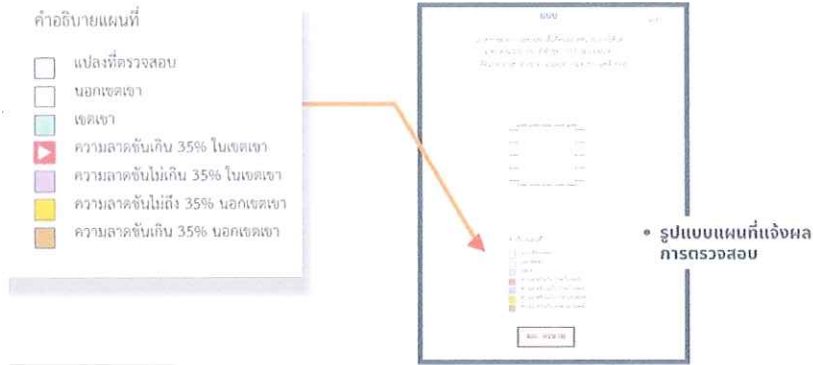
กรณีที่ ๑.๑ แผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหาร ย่อ-ขยาย

กรณีที่ ๑.๒ ร.ว. ๙ ไม่มีค่าพิกัดครอสมแปลง

กรณีที่ ๑.๓ เอกสารไม่เซ็นรับรองสำเนาถูกต้อง

กรณีที่ ๒ ตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบในแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหาร ไม่สอดคล้องกับรูปแปลงจาก ร.ว. ๙ หรือ ร.ว. ๒๕ จ

๒. การแจ้งผลการตรวจสอบ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้

๑. ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจำแนกประเภทที่ดิน การตรวจสอบ แนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี และการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕ % และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐๐๐๐ มากขึ้น
๒. ได้รับความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

() ทราบ

.....

.....

.....

(ลงนาม)..... *Prat*

(นางสาวจากรวรรณี เตรียมวิจารณ์กุล)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

(ลงนาม)..... *Prat*

(นางสวณัฐ ทักษิรัตน์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร

ผู้รับรองผลการพัฒนาความรู้

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวจารุวรรณ เตரியมวิจารณ์กุล

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร “การจำแนกประเภทที่ดิน และการตรวจสอบพื้นที่ ความลาดชันเกิน ๓๕% ”

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวจารุวรรณ เตரியมวิจารณ์กุล

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน